

Beeldvormende bijeenkomst Papendrecht

Voorstel

Openbaar

Vergadering van 31 augustus 2023

Zaaknummer: 2023-0089818

Financiële vertaling scenario's uitvoeringsplan Integraal Veiligheidsplan 2023-2026

Bevoegde portefeuillehouder: Margreet van Driel

Betrokken portefeuillehouder(s): Jaco van Erk;

Gevraagd besluit

1. Scenario 1 voor de uitvoering van prioriteit integrale wijkaanpak vast te stellen.
2. De daarvoor benodigde middelen, groot € 538.000, beschikbaar te stellen.
3. De structurele kosten uit scenario 1, groot € 398.000, uit het begrotingsresultaat te dekken, waarbij de kosten voor 2024 en 2025 kunnen worden gedekt uit het begrotingsresultaat en de kosten vanaf 2026 worden meegenomen in de perspectiefnota 2025-2028
4. De incidentele kosten tot en met 2026 uit scenario 1, groot € 140.000 per jaar voor de duur van drie jaar, uit de algemene reserve te dekken.

Inhoud

Inleiding

De gemeenteraad heeft bij de behandeling van de kadernota Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 (hierna: IVP) opdracht gegeven om de financiering van het uitvoeringsplan in een apart raadsvoorstel ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor te leggen. Het college is gevraagd een integraal overzicht te bieden van de financiële keuzes van het plan en door middel van scenario's inzichtelijk maken welke (financiële) keuzes hierbij gemaakt zijn en zouden kunnen worden. Ook is het de wens van de raad om de in het IVP benoemde effectindicatoren aan te vullen met effectindicatoren of streefwaarden, die iets zeggen over het daadwerkelijk aantal misdrijven, overtredingen of incidenten. In het nu voorliggende document is conform de strekking van de motie een financiële vertaling van de scenario's bij de prioriteiten uit het IVP opgenomen. Daarnaast zijn de gevraagde indicatoren opgenomen.

Voor de prioriteit ondermijning zijn reeds structurele middelen beschikbaar gesteld. Voor de prioriteit verkeersveiligheid geldt dat de financiële vertaling van de scenario's bij de behandeling van het Mobiliteitsplan aan bod komen. Dit betekent dat de scenario's die nu worden voorgelegd betrekking hebben op de integrale wijkaanpak en dat voor verkeersveiligheid een indicatief minimumbedrag is opgenomen. De benodigde middelen voor ondermijning zijn als bestaand structureel budget opgenomen in de totaaloverzichten.

Voor de integrale wijkaanpak stelt het college voor om scenario 1 te kiezen. Dit scenario doet recht aan de behoefte die er in de gemeente Papendrecht bestaat. Op het moment dat er nu geen extra inzet wordt gepleegd, is het risico groot dat de bestaande problematiek in deze wijk verder toeneemt. Zowel bij de interne als externe partners bestaat een groot draagvlak voor dit scenario en bestaat de behoefte om gezamenlijk met de verschillende uitdagingen in het gebied aan de slag te gaan en nieuwe werkwijzen te ontwikkelen die in de toekomst in heel de gemeente kunnen worden ingezet.

Beoogd effect

Het doel van dit voorstel is om de raad een keuze te laten maken tussen de verschillende scenario's voor de integrale wijkaanpak en het daarvoor benodigde budget beschikbaar te stellen.

Argumenten

1.1. Scenario 1 heeft het meeste draagvlak en is het meest passend binnen de huidige ontwikkelingen en omstandigheden.

Dit scenario doet recht aan de situatie die in de gemeente bestaat en heeft onder de partners het meeste draagvlak. Voor de integrale wijkaanpak betekent scenario 1 een start in een relatief klein gebied. Dit maakt de aanpak relatief overzichtelijk en eenvoudiger om regie en focus te houden. De partners kunnen bovendien hun bijdrage aan een integraal wijkteam eenvoudiger realiseren en garanderen op het moment dat de omvang van het werkgebied (en daarmee de extra benodigde inzet) beperkt is. Dit geeft nodige stabiliteit in de aanpak en is een goede basis om de aanpak verder uit te bouwen en op termijn de werkzame bestanddelen van de aanpak te implementeren in heel Papendrecht.

1.2. De raad heeft het budgetrecht

De raad heeft de bevoegdheid om middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de prioriteiten uit het IVP. In het voorstel zijn verschillende scenario's opgenomen voor de integrale wijkaanpak die de raad inzicht geven in de benodigde middelen per ambitieniveau. Voor verkeersveiligheid vindt dit proces later dit jaar plaats in het kader van het Mobiliteitsplan. De middelen die daarmee gemoed zijn worden in het Mobiliteitsplan (aan de hand van financiële scenario's) inzichtelijk gemaakt.

1.3. De keuze voor een scenario schept duidelijkheid ten aanzien van het ambitieniveau

Per scenario zijn de middelen opgenomen die nodig zijn om de in het scenario aangegeven ambitie te kunnen realiseren.

1.4. De keuze voor een scenario betekent dat er een aanvang kan worden gemaakt met de uitvoering van de prioriteit integrale wijkaanpak uit het IVP.

Zonder middelen is het niet mogelijk de voor de aanpak benodigde capaciteit en expertise aan te trekken en kan niet worden gestart. Om de aanpak te kunnen ontwikkelen en concreet te maken is het belangrijk dat partners en belanghebbenden uit het gebied samen bepalen welke concrete onderwerpen moeten worden opgepakt, de manier waarop, welk effect men voor ogen heeft en hoe dit gemeten gaat worden.

Kanttekeningen

1.1. De raad stelt de kaders vast van het integraal veiligheidsbeleid en het college werkt deze uit.

Het college heeft de bevoegdheid om de concrete uitvoering van de prioriteiten vast te stellen op basis van de kaders die de raad heeft vastgesteld in het IVP. De uitwerking van de prioriteiten is op hoofdlijnen in het voorliggende plan opgenomen.

1.2. De concrete uitwerking van de integrale wijkaanpak vindt 'werkenderweg' plaats nadat de aanpak is gestart.

Anders dan voor de prioriteiten ondermijning en verkeersveiligheid maken we voor de prioriteit integrale wijkaanpak niet eerst een operationeel plan voordat we starten in de wijk. Dit heeft te maken met de vernieuwende aanpak die we voor ogen hebben. De integrale wijkaanpak ontwikkelen we terwijl we in de wijk aan de slag zijn. Bij het beschikbaar stellen van middelen starten we in 2024 met de aanpak en leggen we in de loop van het jaar de aanpak neer in een jaarplan. Over de voortgang van de aanpak zullen we medio 2025 rapporteren aan de raad.

Financiën

Scenario 1 heeft twee financiële componenten: te weten structurele kosten en een incidentele kosten gedurende de resterende looptijd van het IVP (2024 tot en met 2026).

De structurele kosten van € 398.000 per jaar bij scenario 1 kunnen voor 2024 en 2025 gedekt worden uit het begrotingssaldo. Op basis van de huidige stand van zaken zal vanaf 2026 in algemene zin een begrotingstekort ontstaan waar ook de structurele kosten van scenario 1 een onderdeel van uitmaken. In de perspectiefnota 2023-2028 is opgenomen dat er een onderzoek wordt uitgevoerd in samenwerking met de raad, om het financieel meerjarenperspectief naar de toekomst toe in balans te brengen.

De incidentele kosten van scenario 1 bedragen per jaar € 140.000. Voor de periode van drie jaar is dit in totaal € 420.000. Deze kosten kunnen gedekt worden uit de algemene reserve.

Uitvoering

Nadat de plannen van aanpak voor ondermijning en verkeersveiligheid gereed zijn zullen deze tot uitvoering worden gebracht en zal er worden gemonitord of de gestelde meetbare, strategische en operationele doelen worden behaald. Voor de integrale wijkaanpak geldt dat na het beschikbaar komen van de middelen de aanpak werkenderweg wordt ontwikkeld. Ook voor deze prioriteit geldt dat we – in samenspraak met onze partners – meetbare doelen en effectindicatoren zullen opstellen om de voortgang in de aanpak te kunnen monitoren.

Communicatie & participatie

Het voorliggende plan is besproken en afgestemd met interne en externe partners. In het kader van de integrale wijkaanpak gaan we – na besluitvorming over het scenario – aan de slag met het betrekken van de belanghebbenden in het gebied. Naast inwoners zullen ook andere partners op een passende wijze worden betrokken. Dit kan zijn via inloopavonden, maar ook via bijvoorbeeld interviews en enquêtes. De gemeenteraad zal te zijner tijd op een passende wijze worden geïnformeerd over de lopende wijkaanpak en de (tussentijdse) resultaten.

Duurzaamheid & ecologie

Bij het uitrollen van activiteiten zijn we ons bewust van het belang van duurzaamheid en ecologie en zullen we deze onderwerpen meenemen bij de beslissing over de uit te voeren activiteiten.

ICT

Voor zover we het nu kunnen beoordelen zijn er geen extra systemen of aanpassingen nodig op het vlak van ICT. We werken met de ons beschikbare systemen en datzelfde geldt voor onze partners.

Alle relevante stukken zijn voor u ter inzage gelegd.

Burgemeester en wethouders van Papendrecht,

Bijlagen

1. Financiële vertaling scenario's uitvoeringsplan.docx

Financiële vertaling scenario's Uitvoeringsplan IVP 2023-2026

Inhoud

Bevoegde portefeuillehouder: Margreet van Driel	1
Betrokken portefeuillehouder(s): Jaco van Erk;.....	1
Inleiding	1
Beoogd effect	1
Argumenten	2
Kanttekeningen.....	2
Financiën	2
Uitvoering	3
Communicatie & participatie.....	3
Duurzaamheid & ecologie	3
ICT.....	3
Inhoud.....	5
Inleiding	6
Prioriteiten	6
Verkeersveiligheid.....	7
Ondermijning.....	7
Integrale wijkaanpak	8
Financiële scenario's.....	11
Scenario 1	11
Scenario 2	13
Scenario 3	14
Voortgang	14

Inleiding

Op 2 februari 2023 is de kadernota Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 (hierna: IVP) in de gemeenteraad van Papendrecht vastgesteld. Op hetzelfde moment zijn twee moties unaniem aangenomen.

Motie 'Uitvoeringsplan' (11.M1)

De raad geeft het college de opdracht om bij het uitvoeringsplan een integraal overzicht te bieden van de financiële keuzes die gemaakt kunnen worden en dit voor te leggen aan de raad.

Ook is het de wens van de raad om de in het IVP benoemde effectindicatoren aan te vullen met effectindicatoren of streefwaarden, die iets zeggen over het daadwerkelijk aantal misdrijven, overtredingen of incidenten.

In het nu voorliggende document zijn (voor zover mogelijk) financiële scenario's bij de prioriteiten uit het IVP opgenomen. Concreet betekent dit dat we voor de prioriteit integrale wijkaanpak drie mogelijke scenario's voorleggen en voor de prioriteit verkeersveiligheid nemen we in dit plan een indicatief minimumbedrag op. De financiële scenario's voor verkeersveiligheid leggen we in november van dit jaar voor aan de raad in het kader van het mobiliteitsplan. Voor ondermijning staan geen financiële scenario's in dit uitvoeringsplan omdat daarvoor al middelen beschikbaar zijn gesteld.

Naast de financiële scenario's voor de integrale wijkaanpak staan in dit document – in aanvulling op de effectindicatoren uit de kadernota IVP - effectindicatoren over het daadwerkelijk aantal misdrijven, overtredingen of incidenten. Hiermee geven we uitvoering aan de eerste motie.

Motie 'Doe huiselijk geweld, geweld aan' (11.M2)

De tweede motie betreft de opdracht aan het college om te komen tot een plan van aanpak met ambitieuze doelen om huiselijk geweld en kindermishandeling in Papendrecht te verminderen, met ook aandacht voor het gevaar van femicide. In de motie is zowel gesteld dat dit opgenomen moet worden in het uitvoeringsplan behorend bij het IVP, als dat er een ambitieus plan van aanpak moet komen.

Op 23 juni 2023 zijn de artikel 40 vragen Jeugd beantwoord en bij de beantwoording van de derde vraag heeft het college het volgende aangegeven:

'Om recht te doen aan wat in de motie is opgeroepen, zijn we van mening dat dit onderwerp een apart plan van aanpak verdient voor heel Papendrecht. Omdat het achterhalen van de juiste cijfers en duiding minder snel gaat dan we hadden gehoopt, verwachten we dit plan eind 2023/begin 2024 af te hebben, waardoor we op dat moment voorstellen de motie af te doen en niet al bij de behandeling van de Integrale Wijkaanpak in september (behorend bij IVP). Extra argument hiervoor is dat de integrale wijkaanpak gaat over een nieuwe manier van werken in de wijk op leefbaarheid en veiligheid, waarbij de raad nog moet kiezen in welke wijk(en) we hier mee gaan starten. Vanzelfsprekend gaat de integrale wijkaanpak bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van kindermishandeling en maken we een verbinding tussen het plan ter voorkoming en bestrijding van kindermishandeling en deze integrale wijkaanpak.'

Met het uitvoeringsplan dat nu voor u ligt stellen we de keuzes voor de integrale wijkaanpak voor. In de wijk(en) waar we gaan starten met deze manier van werken, nemen we het bestrijden en vermijden van huiselijk geweld en kindermishandeling mee als een belangrijk onderwerp dat onze aandacht verdient.

Prioriteiten

De prioriteiten die in het IVP zijn vastgesteld zijn verschillend van aard en achtergrond. Verkeersveiligheid en de aanpak van ondermijning zijn geen nieuwe thema's binnen de gemeentelijke aanpak. De prioritering van deze onderwerpen in het IVP betekent dat we de inspanningen op deze vlakken versterken. De prioriteit integrale wijkaanpak daarentegen is een nieuw concept waarbinnen we met diverse interne en externe partners (waaronder bewoners) gaan samenwerken over de diverse beleidsvelden heen. Dit vraagt om een andere, nieuwe (meer programmatisch gestructureerde) aanpak.

Reguliere werkzaamheden op het snijvlak van zorg en veiligheid ('de basis op orde')

We verrichten doorlopend onze reguliere taken en werkzaamheden op het gebied van integrale veiligheid in Papendrecht. Binnen die reguliere werkzaamheden constateerden we knelpunten op het snijvlak van zorg en veiligheid als gevolg van het ontbreken van voldoende capaciteit en expertise op het gebied van casusregie en procesregie. Bij de Perspectiefnota 2023 zijn middelen toegekend om dit deel van de basis op orde te krijgen.

Perspectiefnota 2023:

Wat	Hoeveel	Structureel	Totaal kosten
Versterken casusregie Jeugd Sterk Papendrecht	0,5 FTE	Ja	€ 50.000
Versterken casusregie Volwassenen Sterk Papendrecht	1 FTE	Ja	€ 100.000
Procesregisseur Veiligheid en sociaal domein Gemeente	0,5 FTE	Nee	€ 55.000

Extra middelen voor uitvoering extra inzet en focus op de prioriteiten uit het IVP

Op 2 februari 2023 heeft de raad drie prioriteiten binnen het integraal veiligheidsbeleid vastgesteld. Dit betekent dat we gedurende de looptijd van het IVP (tot en met 2026) extra focus en inzet richten op deze drie onderwerpen.

We versterken onze aanpak op de prioriteiten en doen dit naast onze reguliere werkzaamheden op het gebied van integrale veiligheid. De middelen die in het nu voorliggende uitvoeringsplan bij de verschillende scenario's staan, zijn extra middelen (d.w.z. boven op de middelen die beschikbaar zijn gesteld bij de perspectiefnota om de basis op orde te krijgen). Voor de aanpak van ondermijning zijn al middelen beschikbaar gesteld, maar voor verkeersveiligheid en de integrale wijkaanpak (nog) niet. Het beschikbaar stellen van extra middelen is voorwaardelijk voor het uitvoeren van de prioriteit integrale wijkaanpak.

Jaarlijkse uitvoeringsplannen

In het IVP is opgenomen dat we werken met tweejaarlijkse uitvoeringsplannen. Dit streven stellen we bij naar jaarlijkse uitvoeringsplannen. Voor zowel de prioriteit verkeersveiligheid als ondermijning geldt dat uitvoeringsplannen eind 2023 gereed zijn. Voor de prioriteit integrale wijkaanpak ligt dit anders. Nadat de raad een scenario heeft gekozen, komen per 2024 middelen beschikbaar voor deze aanpak. Dit houdt in dat we in 2024 starten met de integrale wijkaanpak en tegelijkertijd ('werkenderweg') het jaarplan maken. Ook starten we op dat moment met het actief betrekken van wijkbewoners en verschillende maatschappelijke partners om een meer concreet en gedetailleerd beeld te krijgen van de opgaven die voor ons liggen.

Het werken met jaarplannen maakt het mogelijk om strak te sturen en te monitoren op de resultaten/effecten van de verschillende inspanningen. Vooral bij de wijkaanpak is dit van toegevoegde waarde omdat het een nieuwe manier van werken betreft en we samen moeten gaan ontdekken wat wel en niet werkt.

Verkeersveiligheid

Verkeersveiligheid maakt deel uit van het mobiliteitsplan. Bij dit mobiliteitsplan hoort een uitvoeringsplan waarin de concrete acties en maatregelen komen te staan.

In het uitvoeringsplan bij het mobiliteitsplan bepalen we (op basis van onderzoek en de tijdens brede beeldvorming opgehaalde input over de verkeersveiligheid in Papendrecht) een aantal prioriteiten en formuleren we (financiële) scenario's. In deze scenario's krijgen zowel maatregelen op het gebied van gedragsbeïnvloeding als fysieke aanpassingen een plek. Ook komen in dit plan (aanvullende) effect- en prestatie-indicatoren.

Vooralsnog zijn er financiële scenario's voor verkeersveiligheid voorzien die variëren van 'klein' (€ 1 mln. per 10 jaar) naar 'middel' (€ 2,5 mln. per 10 jaar) tot 'groot' (€ 5 mln. per 10 jaar). Het indicatief minimumbedrag voor verkeersveiligheid bedraagt € 300.000. Dit is het bedrag dat in de scenario's is opgenomen.

Ondermijning

In juni 2022 evalueerden we de lokale aanpak van ondermijning en aan de hand van deze evaluatie kon de raad kiezen uit een aantal scenario's. Daarbij koos de raad voor het verhogen van de inzet op ondermijning en heeft zij een budget ter grootte van € 167.000 beschikbaar gesteld.

Ambitie

De komende periode breiden we de ondermijningsaanpak uit met de onderdelen die horen bij het hoogste niveau van de aanpak (regisseur). Dit houdt in dat de aanpak doorgroeit naar het moment waarop de gemeente alle aspecten van de aanpak van ondermijning beheerst¹ en daarmee zelfvoorzienend wordt. Naast deze doorgroei is het van belang dat resultaten die zijn behaald worden vastgehouden.

Plan van aanpak

Uiterlijk het vierde kwartaal van 2023 stelt het college een nieuw plan van aanpak vast waarin ook effect- en prestatie-indicatoren staan. De raad krijgt hierover tegen die tijd meer informatie.

Integrale wijkaanpak

De prioriteit integrale wijkaanpak vormt, zoals eerder aangegeven, een nieuw concept binnen het integraal veiligheidsbeleid. De aanleiding voor het werken met een integrale wijkaanpak ligt in het feit dat in kwetsbare wijken/buurtten vaak sprake is van een stapeling van problematiek waardoor de leefbaarheid (en veiligheid) onder druk komt te staan. Zowel objectieve data als diverse gesprekken en interviews met interne en externe partners in Papendrecht bevestigen dit beeld. Ook hebben wijkbewoners in de afgelopen periode signalen afgegeven dat op sommige plekken in Papendrecht de leefbaarheid achteruitgaat/is gegaan.

Onze visie en ambitie

Iedere inwoner ervaart zijn of haar wijk als veilig en leefbaar.

Een leefbare en veilige wijk is schoon, heel en veilig. De inwoners zijn zelfredzaam en doen zoveel mogelijk mee in de maatschappij. De sociale cohesie is op peil en inwoners zijn actief betrokken bij hun woonomgeving. Benodigde zorg en ondersteuning wordt op maat en tijdig geboden, waarbij escalatie wordt voorkomen evenals overlast en criminaliteit. Waar nodig wordt handhavend opgetreden om de orde te herstellen.

Reikwijdte/ rol van de integrale wijkaanpak

Leefbaarheid is een containerbegrip en vraagt in relatie tot het doel van het IVP (vergroten van veiligheid/voorkomen onveiligheid en escalatie) om een nadere inkadering. We richten ons in de wijkaanpak op het snijvlak tussen zorg en veiligheid. Daar waar andere elementen zoals bijvoorbeeld het groenonderhoud, overlast door afval aan de orde komen in de betreffende wijk, pakken we dit op via de reguliere lijn. De integrale wijkaanpak heeft daarin een coördinerende of regisserende rol. Door meer en gezamenlijk in de wijk aanwezig te zijn gaan we ervan uit dat signalen eerder worden opgevangen, gemeld en aangepakt en dat dit dus bijdraagt aan een hogere waardering van de leefbaarheid.

Werkwijze

Het minimaal op peil houden en waar mogelijk verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in de wijk is een belangrijke maatschappelijke opgave voor de komende jaren. In meer kwetsbare wijken/buurtten is die uitdaging nog groter. *Als we doen wat we altijd deden, krijgen we wat we altijd kregen.* Dit betekent dat we op een andere manier moeten gaan werken en die werkwijze willen we ontwikkelen met de integrale wijkaanpak. De behoefte om op dit onderwerp intensiever samen te werken en nieuwe werkwijzen te ontwikkelen is niet alleen groot bij de gemeente, maar ook bij onze partners. Zo heeft Woonkracht 10 het werken aan veerkrachtige buurten samen met de buurt en de partners, als een kernwaarde geformuleerd voor haar organisatie en is zelf ook gestart met een project 'Zorgzame buurt'.

Binnen de integrale wijkaanpak kijken we samen met onze partners en inwoners op een andere manier naar de vraagstukken in een wijk. We vormen een team van collega's van onder andere Sterk Papendrecht, Woonkracht10, Boa's, Support, Politie en WijkGGD, onder regie van een gemeentelijke projectleider. In dit team gaan we vanaf 2024 buiten de muren van onze organisaties werken, in de leefwereld van onze inwoners (ook wel 'outreaching werken'). We maken daarbij een combinatie tussen 'direct aan de slag gaan' in de wijk(en) en 'erboven hangen'. Met dat laatste bedoelen we dat we, ook op basis van wat we in de praktijk ontdekken, een nieuwe manier van werken ontwikkelen

¹ Het gaat daarbij om: bewustwording, interne/externe weerbaarheid, informatiepositie, samenwerking met partners, bestrijden schadelijke effecten.

die we continu evalueren en door-ontwikkelen. Het doel hiervan is dat we na afloop van de projectperiode (2024-2026) weten wat werkt en wat niet werkt en wat dat betekent voor de aanpak in heel Papendrecht.

Het team zal de ruimte opzoeken binnen de bestaande kaders en waar nodig ook daarbuiten experimenteren. We willen op die manier te ontdekken hoe we nu écht vraagstukgericht/opgavegericht aan de slag kunnen in een wijk en daarmee de leefbaarheid en veiligheid naar een hoger niveau kunnen tillen. Belangrijk gedachtegoed dat we meenemen bij de aanpak is dat we bijvoorbeeld een overlastmelding niet alleen zien als een overlastmelding, maar als een mogelijke zorgvraag: we kijken naar het vraagstuk dat schuilgaat achter de overlast(melding) en onveiligheid. Door de onderliggende oorzaak aan te pakken kan herhaling en escalatie worden voorkomen. Een duurzame oplossing is het streven.

Deze manier van werken vereist extra capaciteit. Capaciteit om meer (proactief) in de leefwereld van de bewoners van de wijk aan de slag te gaan, om nieuwe manieren van werken te bedenken, te implementeren en uit te voeren (maar ook beter aan te sluiten bij bestaande initiatieven), om te monitoren, om te wennen aan de nieuwe manier van samenwerken (cultuurverandering voor alle deelnemers) en om rekening te houden met de aanzuigende werking van de werkwijze. De kans is vrij groot dat we eerst meer inwoners met zorgvragen tegenkomen dan dat we zien dat de zorgvragen afnemen. Als gemeente kunnen we zorgen dat hier ruimte voor komt bij Sterk Papendrecht en de medewerkers van de gemeente zelf. Daar gaan de financiële scenario's in dit plan over.

Raadsconsultatie Veiligheid in de wijk

Bij de consultatie over veiligheid in de wijk op 16 mei 2023 gaven de gemeenteraadsleden diverse aandachtspunten mee die van belang zijn bij de verdere ontwikkeling van dit thema (bijlage). Zowel bij de totstandkoming van de scenario's, maar voornamelijk ook bij de operationele uitwerking in de jaarplannen nemen we deze uitgangspunten mee. De vier belangrijkste speerpunten die we meenemen zijn:

- We sluiten zoveel mogelijk aan op bestaande structuren en initiatieven in de wijk en betrekken de betrokken inwoners of organisaties bij de integrale wijkaanpak;
- We passen maatwerk toe waarbij we de beweging maken van curatief/repressief ingrijpen naar preventief;
- We leren van andere gemeentes welke methodes werken (evidence based) en gaan het experiment aan of deze ook in Papendrecht werken. We stimuleren en faciliteren het integrale wijkteam om buiten de bestaande kaders (out-of-the-box) te denken en te werken;
- We kijken naar de (zorg)vraagstukken achter de overlastmeldingen.

Opzet en organisatie van de aanpak

Om de integrale wijkaanpak te laten slagen, gebruiken we de methode van het programmatisch werken. Een programma is een geheel van samenhangende projecten en activiteiten gericht op het bereiken van één of meer strategische doelen. Deze methode leent zich voor het werken met complexe vraagstukken, waarbij in samenhang zowel projectmatig werk als routinematig werk en improviserend werken wordt uitgevoerd, ten dienste van de strategische doelen. Met een programma werken we flexibel en adaptief, iets dat nodig is om de verandering/beweging te realiseren in de samenwerking tussen de verschillende interne en externe partners en over beleidsgrenzen/portefeuilles heen. Hier zijn lef en vasthoudendheid en de juiste vaardigheden voor nodig. De gemeente heeft de regie op dit programma.

Risico's

De integrale wijkaanpak kan bedreigd worden door verschillende (vaak externe) factoren zoals:

- Krapte op de arbeidsmarkt (dit maakt het een uitdaging om de juiste mensen te vinden en voor langere tijd te binden, zowel bij de gemeente als bij de partners);
- Maatschappelijke ontwikkelingen met een negatief effect op de aanpak waardoor deze gewijzigd of wellicht gestopt moet worden;

- Onvoldoende borging in de lijnorganisatie kan ervoor zorgen dat de aanpak niet wordt doorgezet en dat onvrede ontstaat, niet in de laatste plaats bij inwoners;
- Een pandemie.

Strategisch doel

In 2026 zijn inwoners positiever gestemd over hun woon- en leefomgeving ten opzichte van 2021 in de wijk(en) waarin we met de integrale wijkaanpak aan de slag gaan. De rapportcijfers over de veilige woonbuurt de leefbaarheid woonbuurt zijn voor heel Papendrecht gestegen van een 7,5 (2021) naar een 7,8. Een stijging met 0,3 punt is een ambitieus doel. Over het algemeen vinden er over de jaren heen nauwelijks verschuivingen in de rapportcijfers plaats. Op het moment dat duidelijk is welk scenario wordt uitgevoerd worden er meer concrete effectindicatoren vastgesteld (bijv. rapportcijfer tevredenheid per wijk).

Effectindicatoren

Naast de effectindicatoren die in de kadernota staan, voegen we op verzoek van de gemeenteraad onderstaande indicatoren over misdrijven, overtredingen of incidenten toe.

Indicator	Bron	Waarde 2021	Waarde 2022	Doelstelling 2026
Registraties overlast (totaal)	Politie.nl	764	785	< Niveau 2022
Overlast door verward persoon	Politie.nl	161	229	< Niveau 2022
Melding overlast jeugd	Politie.nl	297	217	< Niveau 2022
Melding burengerucht	Politie.nl	146	150	< Niveau 2022
Geluidshinder (overig)	Politie.nl	271	275	< Niveau 2022
Misdrijven (totaal)	Politie.nl	846	908	< Niveau 2022

Er zijn kanttekeningen bij deze indicatoren. Ten eerste zijn deze politiecijfers niet per wijk beschikbaar. Ten tweede geldt dat daar waar extra aandacht wordt besteed (bepaalde vormen van) criminaliteit of overlast, het aantal meldingen toeneemt en daarmee ook het aantal registraties (aanzuigende werking). Het is niet persé zo dat de problematiek zelf in omvang toeneemt; er wordt meer gemeld waardoor de voorheen onzichtbare problematiek zichtbaar wordt. Het is om die reden belangrijk om de cijfermatige ontwikkeling te duiden met kwalitatieve gegevens. Daarvoor is inzicht in de achtergrond van meldingen en aangiften essentieel.

Doel: afname van problematiek

Het ligt voor de hand dat de doelstelling ziet op een daling van de cijfers mits dat betekent dat werkelijk sprake is van een problematiek die kleiner wordt.

Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van criminaliteit en overlast zijn per definitie afhankelijk van verschillende factoren. Sommige factoren zijn beïnvloedbaar (voorlichting/preventie, inzet op vroeg-signalering en inzet maatwerkinterventies om escalatie te voorkomen) en aan de andere kant zijn er factoren die nauwelijks te beïnvloeden zijn: hierboven is de aanzuigende werking genoemd, maar ook kunnen bijvoorbeeld verhuisbewegingen van inwoners die voor veel meldingen zorgen van grote invloed zijn op het aantal meldingen. Daarnaast kan één inwoner voor meerdere (soms tientallen) meldingen zorgen. Hetzelfde geldt voor de categorie misdrijven: één geweldsincident kan tot meerdere aangiften (registraties) leiden net zoals dat de aanhouding en gevangenneming van een bijvoorbeeld een zogenaamde veelpleger tot een scherpe daling van het aantal misdrijven kan leiden. Om deze reden kiezen we ervoor om geen exacte aantallen op te nemen in de doelstelling maar een daling ten opzichte van 2022. Dit om te benadrukken dat de beweging die gemaakt moet worden er een is waarbij overlast en misdrijven duurzaam afnemen in omvang.

Operationalisering

Het is belangrijk dat de kennis en expertise van verschillende actoren/partners in de wijk (waaronder ook al bestaande initiatieven) bij elkaar worden gebracht en dat de ambities en doelen gezamenlijk worden geformuleerd. Ook de wijk-/buurtbewoners krijgen een stem in de aanpak. Het is de bedoeling dat zij een actieve bijdrage (kunnen) leveren aan de aanpak en zich mede-eigenaar gaan voelen van de opgave.

Deze uitwerking kan pas plaatsvinden nadat de raad een scenario kiest: pas dan is duidelijk op welk gebied de aanpak betrekking gaat hebben en kunnen we inwoners en andere belanghebbenden in de wijk(en) gaan betrekken

Financiële scenario's

De scenario's zijn gebaseerd op de wijkindeling van Papendrecht. Deze wijkindeling vormt het kader waarbinnen de aanpak wordt uitgevoerd maar is geen harde grens op het moment dat een gebiedsgerichte aanpak over een wijkgrens gaat. Het vraagstuk is uiteindelijk leidend en niet de wijkgrens.

Het is de bedoeling dat we samen met partners en andere belanghebbende binnen deze aanpak nieuwe en innovatieve aanpakken/initiatieven ontwikkelen en dat we de ervaring die we hiermee opdoen gaan gebruiken in heel Papendrecht.

In scenario 1 starten we in een wijk waar de leefbaarheid en veiligheid behoorlijk onder druk staan gecombineerd met een wijk waar dit niet of nauwelijks aan de orde is. Het betreft een combinatie van twee – qua omvang – kleinere wijken die bovendien naast elkaar liggen, wat de concrete uitvoering eenvoudiger maakt. In scenario 2 breiden we uit met een grotere, naastgelegen wijk. In scenario 3 passen we de aanpak toe in heel Papendrecht.

De keuze voor de wijken is gemaakt aan de hand van de volgende factoren die de leefbaarheid (in negatieve zin) kunnen beïnvloeden:

- Aanwezigheid van relatief veel goedkope sociale huurwoningen; mede gezien het verplichte toewijzingsbeleid;
- Ontbreken van (een voldoende mate van) sociale samenhang in de buurt/wijk, betrokkenheid bij de eigen leefomgeving en elkaar;
- Relatief hoog aantal inwoners met een klein/minimum inkomen, vanwege het verhoogde risico niet rond te kunnen komen, schulden en alle daaraan verbonden negatieve gevolgen;
- Relatief hoog aantal inwoners dat professionele hulp en ondersteuning nodig heeft vanuit de jeugdzorg en volwassenenzorg;
- Relatief hoog aantal gevallen van woonoverlast/burenruzies/onaangepast of asociaal gedrag op straat;
- Relatief hoog aantal hoog-risicjongeren in de wijk (jongeren die een hoog risico lopen om in de (drugs-) criminaliteit terecht te komen; deze jongeren lopen een groter risico om af te glijden richting de criminaliteit.

Kanttekening: de scenario's zijn opgesteld aan de hand van de nu bekende informatie. Op dit moment is het zicht op de werkelijke problematiek beperkt tot hetgeen uit cijfers en ervaringen van (professionele) partners naar voren komt. Hoewel onder de partners een gedeelde visie bestaat over de leefbaarheid in Papendrecht wordt de mate en intensiteit van de problematiek pas duidelijk op het moment dat de aanpak is begonnen. Hoewel het theoretisch mogelijk is dat de problematiek meevalt, ligt het meer voor de hand dat de problematiek groter is en een aanzuigende werking gaat plaatsvinden doordat er meer naar boven komt.

Scenario 1

In scenario 1 starten we in de wijk Kraaihoek en monitoren we de naastgelegen wijk Middenpolder

Op grond van de hierboven genoemde factoren en de uitkomst van diverse verdiepende gesprekken met de in- en externe partners en bevindingen uit meldingen van inwoners, is de conclusie dat de uitdagingen op het gebied van leefbaarheid in Papendrecht het grootst zijn in de wijk Kraaihoek. Dit wil niet zeggen dat Kraaihoek geen prettige wijk is om in te wonen. Er zijn grote verschillen van buurt tot buurt en ook bestaan er mooie initiatieven in de wijk. Desondanks verdienen de inwoners in Kraaihoek extra aandacht en ondersteuning en ligt er ook een taak voor preventie en handhaving. De naastgelegen wijk Middenpolder geeft een rustig beeld, ook zijn de factoren die de leefbaarheid negatief beïnvloeden veel minder aanwezig. We willen deze wijk graag meenemen in het eerste scenario omdat we daarmee ook de invloed van de aanpak in Kraaihoek op omliggende wijken kunnen monitoren. Omdat het rustig is in Middenpolder is een eventueel verplaatsingseffect goed te monitoren. Ook voorkomen we dat de blik enkel en alleen op Kraaihoek als kwetsbare wijk wordt gericht.

Mochten er zich verplaatsingseffecten naar andere wijken voordoen dan Middenpolder, dan wordt daar een passende interventie op uitgevoerd. Zoals eerder al aangegeven zijn de grenzen van de wijk een middel en geen doel op zich.

Wat	Aantal	Structureel	Kosten per eenheid per jaar	Totaal kosten
Boa	2 FTE	Ja	€ 65.000 ²	€ 130.000
Kosten boa-uitrusting (porto, kleding, handhavingsmiddelen)		Ja	€ 3.000	€ 6.000
Jurist handhaving	1 FTE	Nee	€ 85.000	€ 85.000
Support	1 FTE	Ja	€ 82.000 ³	€ 82.000
Sterk Papendrecht	1,5 FTE	Ja	€ 200.000	€ 150.000
Projectleider integrale wijkaanpak ⁴	0,5 FTE	Nee	€ 110.000	€ 55.000
Werk-/activiteitenbudget		Ja	-	€ 15.000
Onderzoeksbudget		Ja	-	€ 15.000
Totaal				€ 538.000 (€ 398.000 structureel en € 140.000 per jaar tot en met 2026 incidenteel)

Zoals eerder in dit document vermeld, zijn in de perspectiefnota middelen aangevraagd om de basis op orde te krijgen voor de bestaande werkzaamheden Deze versterking is niet voldoende om met een integrale wijkaanpak van start te gaan. Voor de wijkaanpak is de bovengenoemde extra capaciteit nodig. Het gaat daarbij om ureninzet in het wijkteam/kernteam en het brengen van innovatiekracht binnen deze teams. Een inspirerende en doortastende projectleider met lef en doorzettingsvermogen maakt het plaatje compleet.

Een relatief klein werkbudget voor werkzaamheden/activiteiten die niet binnen de reguliere uitvoeringsbudgetten passen wordt daaraan gekoppeld. Daarnaast reserveren we een bedrag voor onderzoek (bijvoorbeeld het verrichten van een scan van de wijk).

Kosten IVP in scenario 1

Kosten ondermijning	€ 167.000 (al toegekend bij begroting)
Kosten verkeersveiligheid	€ 300.000 (indicatief minimum)
Kosten integrale wijkaanpak	€ 538.000

Voordelen scenario 1

- We starten daar waar naar de huidige inzichten de problematiek het grootst is en waar wezenlijke vooruitgang in het veiligheidsgevoel en de leefbaarheid kan worden bereikt;
- We concentreren ons op een wijk die niet al te groot is en houden daarmee focus;
- Doordat het een overzienbaar gebied betreft qua grootte geven we onszelf de kans om de aanpak te kunnen ontwikkelen en uit te bouwen;
- Als er onverwacht grote zaken op ons pad komen waaraan we meer capaciteit kwijt zijn kunnen we onze focus en middelen daar volledig op richten;
- De inzet van middelen is relatief beperkt en we kunnen onze aandacht eenvoudig verdelen tussen Kraaihoek en Middenpolder;
- Een mooie kans is dat Woonkracht 10 in de wijk Kraaihoek aan de slag gaat met het concept 'zorgzame buurt'. Dit concept sluit goed aan bij integrale wijkaanpak;
- Bij onze partners is een groot draagvlak voor dit scenario.

² Dit bedrag is inclusief onregelmatigheidstoelag (ORT)

³ Dit bedrag is inclusief onregelmatigheidstoelag (ORT)

⁴ De projectleider is verantwoordelijk voor het behalen van de doelstelling van de integrale wijkaanpak, faciliteert de samenwerking en jaagt deze ook aan.

Nadelen scenario 1

- Het nadeel van het starten in een klein deel van de gemeente is dat er een verschuivingseffect kan gaan ontstaan en dan met name naar omliggende wijken waar (ook) al, zij het in mindere mate, problematiek bestaat;
- Een ander nadeel is mogelijk dat inwoners uit andere wijken waar de leefbaarheid onder druk staat zich mogelijk achtergesteld voelen.

Scenario 2

We starten met de aanpak in de wijken Kraaihoek, Middenpolder en Westpolder

Omdat er in het minimum scenario een brede en stevige basis wordt gelegd houdt de uitbreiding naar een midden (en maximaal scenario) een beperktere uitbreiding van capaciteit en kosten met zich mee.

Wat	Aantal	Structureel	Kosten per eenheid per jaar	Totaal kosten
Boa domein 1	2 FTE	Ja	€ 65.000	€ 130.000
Kosten boa-uitrusting (porto, kleding, handhavingsmiddelen)		Ja	€ 3.000	€ 6.000
Auto boa's (lease)	1 auto	Ja	€ 7.500	€ 7.500
Jurist handhaving	1 FTE	Nee	€ 85.000	€ 85.000
Suppord	2 FTE	Ja	€ 82.000	€ 164.000
Sterk Papendrecht	2,5 FTE	Ja	€ 100.000	€ 250.000
Projectleider Integrale wijkaanpak	0,75 FTE	Nee	€ 110.000	€ 82.500
Werk-/activiteitenbudget		Ja	-	€ 20.000
Onderzoeksbudget		Ja	-	€ 15.000
Totaal				€ 760.000 (€ 592.500 structureel en € 167.500 incidenteel tot en met 2026)

Kosten IVP in scenario 2

Kosten ondermijning	€ 167.000 (al toegekend bij begroting)
Kosten verkeersveiligheid	€ 300.000 (indicatief minimum)
Kosten integrale wijkaanpak	€ 760.000

Voordelen scenario 2

- In dit scenario is naast de wijken Kraaihoek en Middenpolder de wijk Westpolder opgenomen. Westpolder en Kraaihoek vragen als wijken op dit moment vrij veel aandacht van de partners. In die zin is het logisch om beide wijken aan te pakken.

Nadelen scenario 2

- Het is een duurder scenario omdat er meer capaciteit nodig is om de teams te kunnen bemannen;
- We moeten onze aandacht over een groter gebied verdelen en weten op dit moment nog niet wat ons te wachten staat qua problematiek;
- Als de problematiek (veel) groter is dan voorzien dan bestaat het risico dat er onvoldoende capaciteit beschikbaar is. Omdat dit pas duidelijk wordt nadat de aanpak is gestart is het risico groot op een afbreukrisico voor zowel de partners als de inwoners;
- Bij onze externe partners is geen draagvlak voor dit scenario.

Scenario 3

We passen de integrale wijkaanpak toe in heel Papendrecht.

Wat	Aantal FTE	Structureel	Kosten per eenheid per jaar	Totaal kosten
Boa	2 FTE	Ja	€ 65.000	€ 130.000
Senior Boa	1 FTE	Ja	€ 73.000	€ 73.000
Kosten boa-uitrusting (m.n. porto, kleding, handhavingsmiddelen)		Ja	€ 3.000	€ 9.000
Auto boa's	1	Ja	€ 7.500	€ 7.500
Jurist handhaving	1 FTE	Nee	€ 85.000	€ 85.000
Support	3 FTE	Ja	€ 82.000	€ 246.000
Sterk Papendrecht	2,5 FTE	Ja	€ 100.000	€ 250.000
Projectleider Integrale wijkaanpak	1	Nee	€ 110.000	€ 110.000
Werk-/activiteitenbudget		Ja	-	€ 20.000
Onderzoeksbudget		Ja	-	€ 15.000
Totaal				€ 945.500 (€ 750.000 structureel en € 195.000 incidenteel tot en met 2026)

Kosten IVP in scenario 3

Kosten ondermijning	€ 167.000 (al toegekend bij begroting)
Kosten verkeersveiligheid	€ 300.000 (indicatief minimum)
Kosten integrale wijkaanpak	€ 945.500

Voordelen

- Op het moment dat de integrale wijkaanpak in heel Papendrecht wordt toegepast is het risico op een verschuivingseffect veel kleiner. Het kan zich nog wel op een kleinschalige manier voordoen;
- Er is geen sprake van inwoners die zich achtergesteld voelen in relatie tot reikwijdte van de aanpak.

Nadelen

- Het kost veel geld en de vraag is of het nodig is om voor heel Papendrecht deze aanpak in te richten. In het overgrote deel van de gemeente staat de leefbaarheid veel minder/nauwelijks onder druk;
- Een ander belangrijk nadeel is dat het voor partners vooralsnog niet mogelijk is om voor alle wijken een wijkteam te bemensen.

Advies

We adviseren om te kiezen voor scenario 1. Dit scenario doet recht aan de behoefte die er in de gemeente Papendrecht bestaat en het benodigde draagvlak dat aanwezig is bij onze partners. Als we niet extra inzetten op deze wijk dan is het risico groot dat de problematiek daar verder toeneemt. Zowel bij de interne als externe partners bestaat een groot draagvlak voor dit scenario. Hier liggen een aantal redenen aan ten grondslag. Ten eerste betreft dit scenario een relatief klein gebied en dit maakt het overzichtelijk en relatief eenvoudig om regie en focus te houden. Daarnaast kunnen de partners hun bijdrage aan een integraal wijkteam eenvoudiger realiseren en garanderen op het moment dat het gebied en daarmee de extra benodigde inzet niet te groot is.

Voortgang

Het IVP kent een looptijd van vier kalenderjaren, van 2023 tot en met 2026.

2023 is een tussenjaar waarin nieuwe plannen worden gemaakt (verkeersveiligheid/ondermijning) of voorbereid (integrale wijkaanpak). Ook starten we na keuze voor een scenario met de werving en

selectie voor de integrale wijkaanpak. 2024 is het eerste jaar waarin we op basis van nieuwe plannen met de prioriteiten uit het IVP aan de slag gaan (lopende werkzaamheden daargelaten, die lopen immer door). Het plan voor de integrale wijkaanpak maken we zoals eerder aangegeven lopende de aanpak in 2024.

Dit betekent dat er voor de uitvoering van het IVP in de praktijk drie jaar beschikbaar is. Over de voortgang ten aanzien van de drie prioriteiten informeren we de raad in principe jaarlijks. Voor de integrale wijkaanpak zal dat medio 2025 zijn. In 2026 evalueren we de voortgang op de prioriteiten uit het IVP en stellen we een nieuw IVP op.